

Відродження

ЩОДЕННА БЕЗПАРТІННА ДЕМОКРАТИЧНА ГАЗЕТА.

Ч. 186

П'ятниця 15 (2) листопада 1918 року.

Рік вид. I.

Умови передплати: на місяць 10 карб., на 3 місяці 30 карб.. Передплата приймається кожного числа місяця; за зміну адреси 20 коп.

Умови друкування оголошень:
На 1 сторінці 3 карб. на 4 сторінці 2 карб. — за оди н рядок і шпальту за кожний раз.
Особам, що шукають працю 2 карб. за 3 рядки за один раз.

Адреса редакції і адміністрації:
Київ, Театральна площа № 48 А, телефон 57—16.
Редактор приймає від 1 год. до 2 годни.
Секретарі від 1 год. до 3 годни.
Контора відкрита від 9 год. до 3 годни.

Читайте газету „Відродження“

- Відродження** — перша велика українська газета на Україні.
- Відродження** — безпартійна демократична газета
- Відродження** — всебічно освітлює життя України
- Відродження** — стоїть за розсвіт рідної держави України та доб. обут населення.
- Відродження** — стоїть за розумне переведення в життя аграрної реформи і надіління селян землею.

- Відродження** — обстоює рідну мову і рідну школу
- Відродження** — стоїть за економічні та політичні реформи
- Відродження** — найкраще поінформована газета
- Відродження** — має власних кореспондентів в усіх видатних місцях України та Європи
- Відродження** — періодично дає ілюстровані додатки

У Відродженні постійну участь приймають: В. Бурлак, А. Вайнаровський, Н. Вишевич, Я. Гай, Я. Герасюк, свящ. А. Гриневич, проф. О. Грушевський, проф. М. Дублицький, Ф. Дудко, Д. Долішський (Відень Львів), М. Залізняк, Я. Закін, Я. Ковалевський, М. Кичура, Я. Кошиць, М. Конкецький, Мин. Г. Левитський, Мелест Левицький, Г. Лисенко, П. Михайлович, В. Мурський, М. Моментів, О. Олесь, М. Повурний, П. Певний, проф. М. Сумець, М. Сиблякський, Н. Степанко, Е. Соколюк, проф. А. Хомик, Гр. Чульницький і ин.

Адреса редакції і адміністрації: Київ, Театральна площа № 48 А, телефон 57—16.
Редактор приймає від 1 год. до 2 годни. Секретарі від 1 год. до 3 годни.
Контора відкрита від 9 год. до 3 годни.

Умови передплати: на місяць 10 карб., на 3 місяці 30 карб.
Передплата приймається кожного числа місяця; за зміну адреси 50 коп.
Редактор-видавець П. Г. Лезак.

Державний Драматичний Театр

МЕРИНГІВСЬКА 8.

Незабором відкриття сезону. — Перший сезон 1918—19 рік. — Склад труп:

Олександрів Олександр
Батий-Кір Івга
Борисоглібська Ганна
Гаккебуш Люба
Горст Софія
Дорошенко Наталя
Дуглас Олександра
Загарів Олександр
Залевська Антоніна
Замічковський Іван
Зініна Олена
Каргальський Сергій
Карпенко Єлисей
Коваленко Прохор
Коваленко Євген
Коханенко Кліментина
Кречетов Василь
Левицький Федір
Левченко Іван

Маракіна Лідія
Маринич Григорій
Махницька Марія
Мар'яненко Іван
Ніжинська Галина
Осташевський Олександр
Паньківській Северин
Пелашенко Грицько
Половко Настя
Ровинський Дмитро
Садовський Іван
Лебедева Наталя
Сидоренко Івга
Степаненко Марія
Тінський Михайло
Тупик Тимофій
Ярошенко Людмила
Ясинська Євдокія

Головний Режисер Олександр Загаров
Зав. Монт. Част. Михайлів Михайл
Суфлери Бурлак Олександра Павленко Олександр;
Пом. Режисера Коханенко Євген, Маринич Григорій, Тупик Дмитро;
Перуки і гарієпх Голяра Щербинина.
Оліж і Вутафорія власної майстерні

ГОТУЄТЬСЯ ДО ВИСТАВ:

Ліся Українка Лісова Пісня,
Боярина
Золодимир Винниченко Дизгармонія,
Гергарт Гаутман Візник Геншель
Генрик Ібсен Підпори Громадянства

Олександр Олесь По дорозі в нову
Старицька-Черняхівська Апія
Клавдій
Ів'ям Шекспир Отелло.
Дванадцята Ніч.

Батько, брат і вся родина з глибоким сумом сповіщають про смерть

Соні Сергоровської

Похорон одбудеться від Олександрівської лікарні сьогодні 15 листопада, о 12 год. дня.
1710

Державний Народний Театр

Троїцький Дім В.-Васильківська вул.

15-го листопада: «Наймичка» 16-го «Чумаки».

Квитки продаються.

Початок рівно о 8 год. веч.

Директор і адм. режис. П. К. Сансалацький.

ДРУГИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР.

Олександрівська 12.

Український театр під орудою М. Садовського.
Сьогодні 15-го листоп. Навка старого чина 16-го листопада: «Він».

Квитки продаються з 11—2 год і з 5—9 г. в.

Початок о 7 год. веч.

МОЛОДІЙ ТЕАТР

ПРОРІЗНА № 10.

Субота	16 листопада	Едіа Цар
Неділя	17	Едіа Цар
Вівторок	19	Навдіда
Середа	20	Етюд Олесь
Четвер	21	Едіа Цар
П'ятниця	22	Навдіда
Субота	23	Етюд Олесь
Неділя	24	Молодість

Квитки продаються з 11—2 і з 5—9.
1677—1

БОЛЬШОЙ ТЕАТР

„МИНИАТЮРЬ“

Фунду-
клевская
№ 5.

СВГОДНЯ нач. 3¼ ч. в.

Концерт И ЗЫ КРЕМЕРЪ

Петрогр. бал. М. А. Чистякова при уч. прима-бал. М. Н. Гавриловой. Балетный дивертисмент.
Оставшіся билеты продаются въ кассѣ театра.

Завтра первая гастроль

Армандъ Дюкло, А. А. Лидорской.
Готовится НАШЪ КІЕВЪ.

Історія нашого відродження повинна нас навчити, що на чужу допомогу нам нема чого покладатись. Кожна нація має свої власні інтереси і з нами може симпатизувати тільки все-світня демократія. Одиначе сама платонічна симпатія—це той кожух, що не гріє. Вона може мати тільки моральне значіння.

Ми звичайно не кажемо, що моральні вартості—це не вартості. Будити зацікавлення до наших національних стремлень треба, одначе рахувати на це, що вони тільки, ці симпатії, виведуть нас на певний і твердий шлях національного розвою, було би непростимом помилкою. Наша загранична політика повинна спиратись на внутрішню силу української демократії.

Коли ми не скордикуємо всіх наших сил, а напруги освідомлення й організації мас українського селянства і робітництва, коли ми замість прислухуватись до голосу самого народу будемо непокоїтись тим, що про нас думають і що з нами хочуть зробити заграничні політики, то наша загранична політика буде спиратись на гнилих волах.

Тепер одначе, що не українець, то заграничний політик. Один приносить чутку з висок авторитетних джерел, що „антанта нас признає“, другий знову „з вищих авторитетних джерел“ довідуеться, що „навіяки, нас не признає“.

І от люде ходять, балакають, хвляються, думаючи, що коли „признає“, то вже Україна буде напевно, а коли „не признає“, то їй амінь.

Треба кинути раз на все оду нервозність. Чи признає, чи не признає—від цього справа не зміниться ні трішки. Український народ існує й існувати буде—цього факту не може ніхто замаршувати. А раз він існує, треба всі сили посвятити для його добра, треба кожному працювати на своїм місці. Учитель нехай учить дітей, професор нехай читає лекції, кооператор нехай організує економічно українську людину, агроном нехай учить її, як гарно управляти ріллям, газета нехай пише. Кожен нехай спокійно й твердо сповідає свій найближчий національний обов'язок, а тоді Україна буде, як реальна сила, з котрою треба числитись.

Кожен українець повинен внутрі зміцнювати українські позиції і пам'ятати, що чим ми сильніші й більш об'єднані внутрі, тим сильніше наше становище на зовні.

Внутрішня політика перед заграничною—це повинно бути девізом кожного громадянина Української держави.

„ПЕТРУШКА“.

Я згадав цей термін, прочитавши в одній з місцевих газет „впередивую“ замітку під бундичним оглавом:

— „Демократический центр“.

„Петрушкою“ в старі часи у флоті називались караули і зустрічі вського начальства. Петрушку зараз улаштує наша так звана, на мові тієї газети російська „демократія“.

Недалі як учера ми читали, що на зустріч союзникам вїхала ціла делегація не то з харківського, не то з катеринославського „демократичного центру“, що навіть всюля по залізницях той центр має виставити почесні караули, мабуть теж із членів центру.

А сьогодні я прочитав список тих організацій, які ввійшли у „всеукраїнський демократический центр“. Ось вони: представники від комітету обраного наразю місцевих самоврядувань України, Кубані, Дона, Криму, головного комітету всеросійського земсько-городського об'єднання, комітету міст північної України, всеукраїнської ради професійних спілок, київської ради професійних спілок, всеукраїнського галицько-рутенського союзу, професійної спілки служачих і робочих з південно-західних залізниць, „групи боротьби за незалежність і демократический сирій Росії“, всеукраїнського комітету партії соц. револ., головного комітету р. с. д. р. п. на Україні, головного тимчасового українського комітету Бунда, соціал-демократичної організації „Единство“, партії „Польше-шом“, комітету партії „народної свободи“ комітету партії народних соціалістів і друг.

Одним словом—я у Носовому ковчезі:—Всякої тварі—по парі...!

Здавалось б, чого ж ще треба? Така величя та могутня „всеукраїнська“ організація могла б не тільки всю Україну репрезентувати, а навіть і Нову Зеландію прийняти під свою високу руку?

Але на ділі справа стоїть далеко не так вже велично та гарно, як знається репортерам газети.

Во вже перековок той ж самої часоюди настроюван більш песимістично!

— На превеликій сум, пішло він, політичний публіс б'ється зараз тільки в невеличких колах людей, що роблять у нас політику, і офіційну, і опозиційну.

Вихопити на ділі, що репортер трохи переборщив у своїй оптимізмові, що весь той величезний реєстр організацій це власне пара „Петрушка“, або з „мертвих душ“, або з таких представників, як от офіцер вноч, котрого репортери делегували від Уфимського уряду в той же самий знається демократичний уряд, на що він сьогодні заявив в газетах:

— 11 місяців як в Києві не визнава...!

Є чудовий народний анекдот про розбійника і жидка Жижок, котрому знавався, що він потрапив у лісі на розбійника, стягнув на аршин яриудку і заверещав не своїм голосом:

— Нас двоє!..

Скільки би „румуло“ не сідгали німецькі репортери на свої платійні аршини, ніхто їм не повірить, що їх „двоє“.

Можливо, що і навіть в Одесі і в Севастополі, і ще де-небудь будуть стояти „почетные караулы“ від „всеукраїнського демократичного центру“, можливо, що сильніми безробітних антемарських учнів та провадів нейдуть репрезентувати той центр перед антантою; але український народ і українська демократія вони ще в тому центрі ні сном, ні духом не повинні.

Є зараз єдиний і справжній представник українського народу—це Національний Союз. Йому можна багато де-чого закинути. Йому можна сказати, що він „чужак“ в політиці, що він мало енергії проявляє досі, що він багато хибних кроків зробив. Але в одному йому не можна відректись: що він є справжній, хоч і тимчасовий заступник українського люду, і до того ж єдиний заступник.

Ні якийсь демократический Союз є вибор не ті вибори, на котрих вибирали співробітників „Голоса Києва“—„Київлянина“ те ж, до державної думи; не ті вибори, на котрих члени „Преторіусу“ проходили в державну раду, а ті, котрі були ще недавно і дали велику перемогу українцям по всій Україні. В принципі, я думаю, проти тих виборів нічого не мають ні репортери „Кіевской Мысли“, ні той демократический центр, про котрий вони пишуть.

Навіть „Русский Голос“, правда—тільки з вчорашнього чотгось дня, мусить визнавати, що крім „нас двоє“—крім 90% єврейської інтелігенції з „демократичного центру“ „Кіевской Мысли“, а й ще де-хто на Вірнії, про його не варто було би забувати при улаштуванні всяких „Петрушек“ в честь нових гостей.

— Ми мусимо нагадати своїм руським братам, лише передовик „Русского Голоса“, що українська національна ідея в дійсності існує, і що ми—представники російської демократическої інтелігенції, котрі віруємо і чекаємо національного відродження нашого рідного народу, мусимо ставитись і до української національної ідеї обережно і співчуваючи...!

Але репортери з „Кіевской Мысли“ уперто тлумачать своє:

— Нас двоє!..

І більше нічого і нікого знати не хотять.

„Русский Голос“ замкнув до згода всю демократичну інтелігенцію, на Вірнії суму.

Останні нові в Германії, рохет позхет, прочитаний де-кому в Ясах, переносив навіть газетів, що зараз не до монархизму, не до обрусительної політики.

А короткозорі „меньшевики“ тлумачать своє:

— Нас двоє!..

Забуваючи, що ні величезна більшість обраних вже до російських і українських установчих зборів од України депутатів, ні більшість членів тих же самих самоврядувань не віде з нами, як не яшши за ними маса і на виборах.

Бо між українською інтелігенцією, слабою і нечисленною поим-що, і вами—„госпожа положенія“—лежить велика прірва. Українська інтелігенція, може й не зовсім зграбно, але цілком широко дає враз потреба українського народу. Ви—демократи з центру—обали доки-що враз потреби елементів, паралізуючих на тім того народу. Українська інтелігенція вбод про вільний розвиток свого народу. Ви панова—добаєте про те, як би прияргти наш наріє до російської „телеги“, безнадійно загрузлої, в анархичнім болоті. Вам і же з вами, після російського централізму, що хочеться на тілі народів колишньої Російської держави повторити незавдані австрійський експеримент венігрету народів. З нас та досить і досіву Австрії.

Зіхтетьсь, препнутатись, щоб петім знов розіхтетьсь, а новими потоками крові і сліз—нам не ехота.

Андрій Войнаровскі.

Македонське питання.

„Болгарія піде за тим, хто забезпече їй національне об'єднання і в першу чергу вєполітій Македонію“. Ось віяврте признає, і вбо часто доводилося чути від болгарських політичних діячів.

Македонія вийшла з рук Болгарії в конгресі 1878 року, і в того часу вона стала метою болгарської політики й разом ареною боротьби болгар, сербів та греків, котрі таж уважали Македонію за „свою“, ця боротьба обняла всі сторони життя цього невеликого слов'янського краю аж до церкви включно.

Всім відома подія македонської людиности на „пате архистів“ та „екзархистів“, цеб-то чий прихильників царгородського патріарха, чи болгарського екзарха. Церква та школа—замість бути засобами духовного й культурного розвитку краю—обернулася у сцарядяшованістическої боротьби.

Віля 1910—1912 р.р. рускій дипломатії вдалося трохи припинити цей „антислав'янський“ антагонизм і навіть зліпити коаліцію (Болгарія, Сербія, Черногорія, Греція). Ця коаліція зараз пішла до бою з турками „визволити брата“. Це був час наші, кульминаційна точка слав'янофільства та русофільства.

Але, як відомо, нічого з того не вийшло:

„Визволителі“ зачали ділити визволеній край і, як кінець справи—страшенна кривава буча вроміж болгар з одного боку і сербів, греків, черногорців з другого, до мих останніх ще прилучились румуни та турки. Росія залишила Болгарію саму і навіть зайняла вороже становище, більш прихильне до Сербії.

Болгари мусили зрїтись славе всієї Македонії. Але зрїлися формально,—забути не могли, і разом з чутиям національної кривав почало зрєстатися місце розгарування в руським „слов'янофільстві“. Болгарія прихилилася до другого боку—до Австро-Угорщини та Німеччини, і 1913 року йде до бою знов, але вже разом з турками на Росію й Сербію, і перші часи знавалося болгарам, що здійсниться найбже-вільніші мрії слов'янстві—не тільки вся Македонія, але й східна Сербія будуть прилучені до Болгарії. Уже чулися розмови про Болгарський вахін до Адріати у через Албанію. То знов був час мрій та надій, але плинули місяці і роки,—настав кінець війни, а Болгарія знов сидить коло „розбитого корита“.

Може антанта нагородить її за неспівдану поміч?

Але ж те даремна надія, даремна праця болгарської дипломатії:

Македонії вона не дістане, бо Франція і Англія ніколи не згодяться покрити свого сербського спільника.

З другого боку, ніяк обіцяним Царгороду не заступити для Болгарії страчених надій прилучити цілу Македонію.

Таким чином, балканське питання погрожувє знов залишитися в невизначенім становищі і бути ще надалі причиною політичних турбацій.

В Македонії—цього балканського „дубокуві свари“ по статистичним даним не визначеної національної більшости:

На болгарській мові є цікавий докладний опис Македонії Васіла Кунчева. („Македонія“ (342 ст.)—Софія—1900 р.).

По цим болгарським даним національний й віроісповідний склад людиности Македонії є такий:

Національний склад людиности.	Християн.	Магометан.	Всього.
Болгар	1,032,533	148,908	1,181,336
Сербів	400	300	700
Турків	4,240	494,968	499
Греків	214,329	14,376	228,702
Арнаутів	9,510	119,201	128,711
Румунів	77,267	3,500	80,767
Живів	—	—	67,840
Цыганів	19,500	35,057	54,557
Руських (Афонські чени)	4,000	—	4,000
Черкесів	—	2,837	2,837
Ишаків	9,170	200	9,370
Всього.	1,370,949	819,235	2,258,224

Сербів ніби-то славе зовсім нема—яксь зменшена в 700 осіб. Вся слов'янська маса залізна як виключно болгарська, але не вважаючи на це, як бачимо, болгар-християне складають тільки 45% людиности, цеб-то більшости не мають й вони, Магомета-болгар прилучати до слов'янського гуртку не можна, бо душею і тілом це—турки. За слов'янську державу вони не будуть годувати ніколи.

Таким чином, вже першій уважний перегляд вищезагаданих даних привоодить до висновку, що плєбисцит у сараві вєреднання до одної з балканських держав не збере більшости македонського населення для жадної з них. Бо від цих 45 болгарських відсотків не випадє чимало тисяч сербів, чи „сербоманів“, а може ще більш прихильників вільної Македонії, т. зв. „слов'яно-македонців“.

Таким чином, плебісцитом болгаря не доставить більш 30—35 македонських голосів. Прихильники інших держав ще менші; і через та єдиною для всіх македонців зручною формулою може бути тільки—вільна, самостійна Македонія. За неї плується охоче й всі македонські національні меншости (арнаути, куцо-влахи, турки та інші), котрим більш приємна загальна вільність, з забезпеченням власної мови, школи та церкви, ніж „щастя“ бути об'єктом сербизації, болгаризації елінізації тощо.

Треба пам'ятати, що балканське питання—це цілком македонська справа. А це справу можна і треба вирішити. Кінець є тільки один—вільність цього нещасливого краю. Предназначення його до будь-якого зробіть нові кривди і витворить знов безкрайні „питання“ і „проблеми“.

Що торкається справи урядування македонської держави, її меж то-що, то це вже діло самого населення, та всеєвропейського чи всесвітнього міжнародного конгресу. Цей останній мусить нарешті уважно переглянути всі попередні розв'язання цього „питання“, уважно зважитися над силами національними та віросповідними македонської людности та визначити авани певну долю „свірного“ краю.

Голі Македонії бути „quantite negligible“ були тільки грунтом тільки для чужої праці. Треба дати можливість самим македонцям жити й працювати, як вони хочуть. Майже 13-літнє життя македонських слов'ян є безкрайне терпіння, кров і слези. Кого тільки вони не бачили в своїх сонячних горах та долинах: Візантія, Латинська імперія, турки, болгаря, серби, греки, арнаути, тепер французи, англійці та ш. т. ш. Мабуть цього вже досить! „Македонія для македонців“—от що повинен казати конгрес.

Юрій Столяк.

Українські інтереси на Закавказзі.

Наше суспільство мало цікавиться Закавказзям. Між тим Закавказзя має для України величезне значіння. Десятьма літ туди переселялись українці і видно там осли, одержавши добрі землі в тому числі й бавовняні плантації на Мугані. Наші переселенці придбали господарства й досягли значної самопомощі.

З початком революції становище наших переселенців погіршало.

Туземні темні елементи почали їх руйнувати й грабувати. Грабували худобу, валили хліб і будівлі. Були випадки й думогубства.

Під впливом одних подій, що робились у Грузії і Азербейджані, наші переселенці виявили бажання повернутися на батьківщину. Це було великою перемислю, бо ми з їх уходом теряли наші колонії й можливість мати базу для наших майбутніх економічних перспектив на Закавказзі.

За землю треба було триматись, що б там не було.

Безумовно, довелось би пережити багато лиха, але що таке ці всі жертви в порівнянні з добром нашої батьківщини—України.

На жаль Закавказзі українські громадські організації не приклали досить зусиль для утримання переселенців від переїзду з Закавказзя. Нарешті ми втратили багато коштовних земельних участків, що уявляє з себе втрату не підлягаючу відшкодуванню.

Закавказзя має багато бавовни, вовни й шовку, т. б., власне, те, що потребує наша промисловість.

В першу чергу на Україні стоїть питання про сування мануфактурних фабрик, бо через своєкорисливу московську політику неможливо було на Україні розвиватись мануфактурній промисловості.

Коли ж буде відбудована ця промисловість, то велика гостра потреба на Закавказзя бавовну, перевозити яку дуже зручно морем через Поті—Одесу.

Взагалі ж Закавказзя може, як найкраще постачати сирі матеріали для України, отримуючи взаєм від нас хліб і цукер.

Також необхідно звернути увагу на становище української церкви на Закавказзі.

Закавказзі українці обмежувались од московської церкви і не визнають влади московського патріарха. В канонічній відношенні вони підлягають Грузинському єпископу. У нас, у Тифлісі—окрема церква, де Євангеліє і молитви читаються на українській мові.

Для організації української церкви на Закавказзі і її улаштування необхідно заснувати Український Закавказький єпископат з тим, щоб наш єпископ уважався вікарієм Грузинського єпископа.

В. П. Гірченко.

Синам України

Ще раз кривава, грізна смуга
Над рідним краєм простяглась...
Покиньте борону та плуга—
Чекає інша праця вас!

Покиньте хату, ніч нагірну—
Чекає діло вас святе:
Скажіть останнє слово світу,—
Скажіть, що ви ще живете!

Що з Краєм Рідного—Святині,
Де Воля має розцвісти,
Ви не дасте зробити пустині,
І в рабство ще раз завести.

Гукніть громами—блискавками
З Кубані, з Дону до Карпат,—
Що волю власними руками
Ви в силі, в змозі захищати!

Покиньте все, поки не пізно,—
Під прапор Волі встаньте, йдіть:
Зустріньте грізну хмару грізно—
Україну-Матір захищайте!

О. Кобиць.

Події в Галичині.

Галицько-Український кабінет у Львові.

Дня 10 листопаду поручила Українська національна рада у Львові довголітньому бувшому президентові Українського парламентарного клубу, послові д-ру Костеві Левницькому скласти кабінет, в який ввійшли:

Президент правительства д-р Кость Левницький.

Вице-президент—парламентарний посол д-р Мотшин Цегельський.

Секретарі: закордонних справ: начальний редактор „Ціла“ д-р Василь Панейко;

військових справ—д-р Дмитро Вітовський, отаман У. С. С.;

віроповідань—член палати вельмож, радник двора Олександр Барвінський;

судівництва—парламентарний посол і редактор „Українського Слова“ д-р Сидір Голубович;

земельних справ—секретар народного комітету д-р Степан Баран;

постачання харчів: сеймовий посол д-р Іван Макуж;

здоровля—сеймовий посол д-р Іван Курковець;

шляхів—залізничний надвор. радник Іван Мирон;

торгу й промисловости: директор віденської централі для збуту селю Ярослав Литвинюк;

пошт і телеграфів—інспектор пошт Олександр Песецький;

праці—президент товариства укр. залізничників Чарнецький.

Необсаджено ще секретарства внутрішніх справ, фінансів і освіти.

Нове правительство відбуває свої засідання в Ставропольському інституті, де також засідає Українська Національна Рада.

У Львові.

Очевидці переказують:

Від 10 ц. м. місто прибрало нормальний вид: крамниці і реставрації одичені, вулиці залюднились, всюди держать лад і порядок українські караули.

Українські військові частини стискають чимраз вузким кільцем польські відділи, які скупились в околиці головного вокзалу.

Пошта і периферія Єзуїцького парку зайняли українські бойові частини.

Вся східня Галичина wraz з Перемислем знаходиться в руках української влади.

В німеччині.

Призначення членів пруського правительства.

БЕРЛІН, 12-XI. Виконавчий комітет ради робітничо-солдатських депутатів призначив таких членів пруського правительства: Гірш і Стребель як толови міністрів—міністрами Отто Брауна, Евгена Ернста, Гофмана.

Виконуємим обов'язки міністрів призначено: міністра харчевих справ Брауна й Гофера, внутрішніх справ Гірш і Вейгера, міністра фінансів Зюдекум, освіти Гофман і Геніт. (УТА).

Спростовання.

БЕРЛІН 14-11. (Офіційно.) Спростовується чулки про майор нового правительства і вивести військові новинки. (УТА).

Рух в Італійській армії.

БЕРЛІН, 11. (Германське пресбюро).

По відомостям з нейтральних держав, революційний рух перекидається на маси населення і армії Італії.

„Цорех, Моргенвейт“ словіщають з Іасбрука, що процес розкидану робіть значні успіхи і в Італійській армії.

Італійські солдати заявляють, що зараз мир і тому можна йти по домівках, як це зробили австрійці.

У 3-й Італійській армії солдати одмовилися коритись офіцерам. Особливо сильний рух у 6-й Італійській армії, характерно те, що Італійська влада вжила всіх заходів для того, щоб не розповсюджувались відомості про хід германської революції.

ТЕЛЕГРАМИ.

Румуни в Овниці.

ВІННИЦЯ, 14-XI. До Овниці прийшов батальон румунської піхоти, три ескадрони кінноти й батарея. (УТА)

Закриття університету.

ОДЕСА, 13-XI. Університет через сугачки, що дальше тривають в зв'язу з страйком, знов закрито на необмежений час. (УТА).

Напад на пароплав.

КРЕМЕНЧУК, 14-11. На пароплав „Володимир Святій“, котрий йшов до Києва, в п'яти верстах с. Катеринославу—зроблено збройний напад. Банди грабіжників підіхавши на моторному човні разом з злочинцями, котрі були на пароплав, обезброили капітана, команду й пасажирів і забрали касу, пограбувавши пасажирів на 150 тисяч, багацько коштовних річей. (УТА).

На большевицьким фронті.

ХАРКІВ, 14-XI. На білгородському фронті спокійно. Німецьке військо лишається на фронті в достарчачій кількості. (УТА)

Смерть Романових.

КАТЕРИНОДАР, 9-XI. Зі слів бывшего міністра сибірського правительства генерала Гр-шина Алмазова, що приїхав у Катеринодар, Миколу Романова розстріляно з наслідком у руках.

Тіла їх спалено на вогні.

Спалено також убитих інших членів царської родини, у тому числі великих княжен.

Обставини ці перевірила слідча комісія сибірського правительства, у котрій брав участь Гейшін-Алмазов. (УТА)

Кубанська Рада.

КАТЕРИНОДАР, 13-XI. На засіданні Радя голова Рябовіл оголошує останню записку, прислану атаманом, де говориться, що останню станицю Кубанського краю увільнено від большевицьких, епісли читає телеграму, послану Денишину невідомою раки. В телеграмі від імені замищеної людности ради шле армії вітру подяку. „Ми віримо, гсворяться в телеграмі, що в майбутності армія покаже чудо візавія, сміливости, витривалости. Віримо, що не зламатимуть впертости розбещеному ворогові.“ Телеграму принто опієсками. (УТА).

Катеринодарські наради.

КАТЕРИНОДАР, 14-XI. У зв'язу з заключенням перемирря і словіщаним праходом союзників у Катеринодарі відбуваються жваві політичні наради при участі Сазонова, Астрова, Шульгана, Винавора, Гуренка, графині Паніної, Соколова та інших громадських діячів. (УТА)

Снасування окупації. Повернення зброї.

ВКРШАВА, 12-XI. Вольфборо повідомляє Реганційна рада скасувала окупацію. Обезброквання німецького війська на привяз Пильсунського прийнято. Забрама зброя має бути звернена німцям. (УТА)

Людендорф збожеволів.

БЕРЛІН, 11-XI. По повідомленню „Верлінер-Тагблят“, колишній начальник німецького генерального штабу Людендорф від впливом останніх політичних подій на фронті та в державі збожеволів. Людендорфа перевезено в клініку для неврово-слабих. (УТА)

Німецька Австрія.

ВІДЕНЬ, 11-XI. Міська дума прийняла законопроект по якому німецька Австрія об'являється республікою як складова частина, котра входить в союз німецьких республік. (УТА)

Роспуск солдатів турецького війська.

ЦАРЬГОРОД 12-XI. Султанське Ізде оголосило роспуск солдатів турецького війська, строки за двадцять сім років. Лишається до скінчення строку тільки служачі в установах громадської кари. (УТА)

Обов'язкова постаюва.

Цим оголошується, що збори як на вулицях, так і в закритих помешканнях, як рівно манифестації та демонстрації безумовно забороняються.

Різні спроби в цьому напрямкові будуть вважатися більшовицькими і припиняться озброєною силою.

Командир IV корпусу генеральний хорунжий Волховський.

14 листопада 1918 р.
м. Київ.

Від офіцерської добровольчої дружини.

Командир 1-ї офіцерської добровольчої дружини (Львівська вул. № 13) доводить до відома населення м. Києва, що з наказу верховного головнокомандуючого російськими військами на території бувшої Росії генерала Денкіна, дружина являється частиною добровольчої армії, яка перебуває для додержання ладу в м. Києві, і в справі припинення безладдя та більшовицьких виступів перебуває в розпорядженні командира 4-го київського українського корпусу генерала Волховського, як начальника гарнізона міста Києва.

Командир дружини полковник Святослав Мерський.

Після перемир'я.

Прохання Манензена.

ОДЕСА, 13-ХІ. По одержанні відомостями англо-французьке командування одержало від генерала Манензена заперешення зачекати зі вступом на територію Румунії, доки військо центральних держав не виїде звідти.

Командування не найшло можливим згодитись на це.

Апеляція до Брантига.

БЕРЛІН, 11-ХІ. Німецькі соціалістичні партії звернулись до Брантига в телеграмі, в котрій звертають увагу всіх центральних соціалістичних партій на можливі наслідки поставлених союзниками Німеччині умов перемир'я.

Соціалістичні партії звертаються за допомогою, бо подиктовані імеріалістичними правитльствами умови перемир'я ляжуть найбільш важким тягарем на робітничі маси німецької соціалістичної республіки.

Демобілізація голандської армії.

ГААГА, 11-ХІ. Розпочалася демобілізація голандської армії.

Пояснення австрійського посла.

ЦАРЬГОРОД, 12-ХІ. Австрійський посол, Марк Палавичччі роз'яснив в пресі, що перемир'я Туреччини з антантою не передбачає від'їзду австрійських та угорських громадян за межі Туреччини.

Постачання харчів для Німеччини.

МЮНХЕН, 11-ХІ. Баварське міністерство внутрішніх справ, згідно відомостям Гаваса, повідомляє, що до умов перемир'я додано таке речення: союзники і Сполучені Штати Америки займаються постачанням харчів для Німеччини підчас перемир'я в об'ємі який вони вважатимуть конечно потрібним.

Продовження строку для евакуації.

ГААГА, 11-ХІ. Згідно відомостям Фоссейтунг строк для евакуації продовжений на 24 години для очищення лівого берега Рену продовжується на 5 днів.

Німецькі депради на Україні.

Німецький революційний комітет.

СЕВАСТОПОЛЬ, 13-ХІ. Утворено німецький революційний комітет. Голова—матрос, секретар—офіцер.

Ухвалено негайно організувати в'язницю ешелонів до Німеччини й вислати туди всіх несприятлих до служби офіцерів.

Для оборони міста утворено робітничу дружину.

ХАРКІВ, 14-ХІ. Вибори місцевої німецької ради сапдатських депутатів відбулись спокійно.

Рада сапдатських депутатів.

ГОРОДИЩА, 13-ХІ. Салдати розташованих тут німецьких частин спокійно прийняли звістку про переліт в Німеччину.

Організовано раду сапдатських депутатів.

До виїзду Німецького війська.

Наказ німецького головного командування.

Німецьке головне командування видало наказ про перелік звільнення Криму й України. В наказі сказано що перший транспорт скоро виїде з Києва. При перевозі війська будуть використані всі можливі засоби комунікації. Успіх евакуації залежить від праце здатності залізниць і головним чином од спокую та ладу. Коли повсюди, сказано в наказі, буде додержана дисципліна й лад, кожен німецький солдат шчасливо вернеться до дому.

Вихід Німців з Браїлова і Румунії.

ОДЕСА. Одержимо відомості, що німці залишили Браїлов. В місто увійшло румунське військо.

ОДЕСА. Управління Дунайської флотилії одержало відомості від пароплава „Адмірал Кашерянов“, котрий прийшов з Браїлова, що в ніч десятого на одинадцате листопада, німці залишили Браїлов. Виход німців виїжджав було виступи грабіжницьких ватаг, але німецькі відділи до останньої хвилини тримали грабіжників під загрозами самострільного вогню. Там не менше перед приходом нуми, грабіжники встигли почати догрозі заможних верств. Румунські власти розстріляли кілька грабіжників. Увійшовши в місто, румуни наказали люднесті прикрасити будинки прапорами, дзвонити дзвони. На всіх кораблях піднято румунські прапори.

Антанське військо на Україні.

Англійське військо.

ОДЕСА, 13-ХІ. У румунському консульстві одержано од кур'єра з Яс відомості, що в Одесу має увійти англійський відділ, який іде через Бессарабію, пра чому транзитним пунктом будуть Банари.

До зустрічі союзників.

ОДЕСА, 13-ХІ. Пародіавні товариства й торговельно-промислові підприємства, що організуються до зустрічі союзників, пристосовують свої прагтовлення на поневілою, коли по їх відомостях, прийдуть мерем союзників.

На зустріч вийдуть пароплави з дельтавіями. Перше судно пішло до Севастополю партію моряків організації схерони пароплавів, котрі залишили німецьке командування.

Перед приходом союзників.

СЕВАСТОПОЛЬ, 13-ХІ. Командування броненосця „Роля“ перебувало порозумітись з командуванням союзників. Відповілі ще немає.

Вчора й сьогодні від'їхали великі шістони німецьких матросів і сапдатів.

Український штаб успішно комплектує охорону кораблів.

ПОЛІТИЧНІ ВІДОМОСТІ.

Телеграми ц. к. у. с.-д. р. п. до німецького уряду.

Представники ц. к. у. с.-д. р. п. овізали заступника німецького посла на Україні і прохали його передати німецькому урявові спідуючі дві телеграми від ц. к. у. с.-д. р. п.

Канцлеру Еберту.

„Всесвітня війна, здавалось, врятувала світове об'єднання пролетаріату в особі другого Інтернаціонала. Але війна розрвала ці всі прагновлення і воли скрізь почали добиватись прискерення миру і демократизації своїх урядів. Цими вилами і авангард світової демократії німецький пролетаріат висті з військом та соланством взяли в свої руки керування німецькою державою, Укр. с.-д. р. п., яка весь час стежила за тим, як росла й збільшувались сили демократії на Заході, з глибокою радістю вітає наших німецьких товаришів з такою перемогою і од ширшого серця проголосує німецькій демократії особі її сол.-дем. уряду славу. Ми знаємо, що тяжка і відповідальна час переживаєте ви, але твердо віримо, що демократія переможе скрізь і знов воскресне інтернаціонал, який веде всю людину до кращої будучини. Хай живе III Інтернаціонал! Хай живе німецька соціал-демократія!“

„Ц. к. у. с.-д. р. п. просить вашого розпорядження про увільнення українських робітників, селян та громадських діячів, які в політичних пречки знаходяться при найвважайно тяжких умовах від арештом в концентраційних лагерах. В кожному, яку ви призначите для переведення цієї справи і завчасення пречки арешту, просимо включити представників від нашої партії“.

Українська місія в Румунії.

ОДЕСА, 13-ХІ. З Яс повідомлять: 9 листопаду відбувся прийом особливої української дипломатичної місії у короля Румунії. Зпочатку до кабінету запрошено голову місії, генерала Дашкевича-Горбатського з його старшим секретарем професором Доглем. Розмова тягнулась біля години й стосувалась багатьох справ. Далше король висловив бажання, щоб йому було представлено решту членів місії другого секретаря полковника Неваловського, значного поручика Маєвського й аташе Девіта. Всіх їх король докладно розпитував пре службу. Прийом був дуже ласкавий.

Генерала Дашкевич-Горбатського вівідали мітрополіт Пімен, бессарабський єпископ. Нанидим та міністри нового румунського кабінету.

Цими днями відбудеться підписання торговельного порозуміння поміж Україною та Румунією, після чого голова місії поверне до Києва для дозладу.

В звязку з тим, що румунське правительство худко переїздить до Букарешту, українська місія також іде туди.

Звістки й чутки.

— Через 2 тижні до Києва прибувають 2 американські дивізії („Р. Г.“).

— А. В. Кривошеїн має відвізцію у п. Г. тьмана; позвчора л. Кривошеїн виїхав у Яси („Н. Д.“ і „Г. К.“).

— Держави антаги в Ясах офіційно не признали дипломатичним представником України п. І. Я.

Коростович, також вони не признали українську дипломатичну місію генерала Дашкевича-Горбатського.

— До Яс виїхали П. М. Малюков, М. С. Моргуліс, бар. Медер-Закомерський і деякі інші політичні діячі бувшої Росії. („К. М.“).

— Держави антаги признали Пондєвського-Козеля дипломатичним представником Росії.

— Ген. Денкіна за згодою антаги призначено головнокомандуючим усіма арміями, що існують на території бувшої Росії, до Києва прибув кур'єр од ген. Денкіна з дуже важним пакетом, адресованим вишому представникові українського уряду („К. М.“).

Зблинення України з Грузинською республікою.

На останньому засіданні комісії по заключенню торговельно-економічної згоди між Українською державою та Грузинською республікою, представники Грузії заявили, що для Грузії необхідно одержати від України на остатні шістього року 4—5 мил. пуд. хліба та цукру; 500—600 тис. пудів заліза й виробів з нього до 1 мил. пуд. сирників, мила й паперу. У заміну цього Грузія могла би лати відповідну кількість нафтових продуктів, міді, вогни бавовни, а також полегшити транзит товарів, котрі будуть іти через територію Грузії з України і на Вірчину.

Представники Грузії висловили також бажання утворити взаємний кредит між обома державами зважаючи на труднощі в одержанні валюты обох сторін.

Припинення формування української армії для допомоги Галичині.

Галицько-Буковинському комітетові офіційно заявлено державною вартою, що вашою українською владою заборонено йому формувати які-то ні було частина за дія допомоги Українській Галичині.

В звязку з цим розпорядженням, український галицько-буковинський комітет прагнє формувати окремого загону та приступив до своєї старої праці.

Галицько-буковинському комітетові вдалось відправити до Галичини лише один ешелон, який виїхав ще 9 листопаду.

Після траусу, який траився в галицько-буковинському комітетові 12 листопаду, в ніч з 13 на 14 п. м. у багатьох осіб, які висілились до загону ім. Гонти для допомоги Галичині, були зроблені трусні арешти не було.

Поверот О. Шульгина.

Учора до Києва повернувся український посол у Болгарії О. Шульгин. Вчора ж п. Шульгин звітав до міністерства закордонних справ, де мав розмову з існуючим міністерством п. Галіпою.

Особи, що приїхали з Болгарії разом з паном Шульгиним, оповідають, що зараз у Софії знаходяться французьке, англійське, італійське, українське та голандське консульства; останнє зхщає інтереса також і громадян усіх нейтеальних стран. У Болгарії зараз панує спокій. Військо антаги прагсується на Добруджу та Русчу.

Приїзд іспанського консула.

До Києва учора повернувся іспанський консул Васаладі.

Україна і Кубань.

Вчора міністра внутрішніх справ завітав голова масії Кубанського правління на Вкраїні полковник Тачев. Відвідини ці зв'язано з питанням про встановлення об'язного приятельства між Кубаню та Україною. В Києві при різних відомствах уже утворено комісії, що встановлюють тісний зв'язок з Кубанським правлінням.

В сьорому часі намічено встановити правильні поштово-телеграфні зв'язки між Кубанню та Україною. (УТА)

Україна і антанте.

Урядовець особлих поручень при міністерстві закордонних справ Шеремет'єв відвідав сьогодні до Одеси з спеціальним дипломатичним порученням, зв'язаним з майбутнім приїздом союзників. (УТА).

Українська армія.

У генеральнім штабі.

(Промова А. В. Сливинського).

Вчора начальник генерального штабу полковник А. В. Сливинський зібрав у помещканню штабу всіх офіцерів генерального штабу й звернувся до них з такою промовою:

„Я зібрав вас, панове, з одною метою. Тепер настає час, коли треба висловлюватися прямо й одверто. Уже шість місяців на Україні йде робота по утворенню української армії від червоних 200 або 300 офіцерів генерального штабу за їхню вашу працю відповіди падає на мене. Через це я лічу необхідним висловитися.“

Настав час відродження Росії. В яких формах це буде, рішити не нам, але що це буде—немає ніякого сумніву.

В шім розумінню робота генерального штабу не може бути ні односторонньою, ні нез'ясованою. Кожному з присутніх тут відомо, що тільки єдність волі й діяльності забезпечать успіх у боротьбі. Через те я лічу необхідним зазначити наше відношення до різних сформованих частин на території бувшої Росії.

Я знаю, що відношення може бути тільки братерським. Проти большевиаків повинен бути утворений єдиний фронт.

Прошу вас уважати, що всі ми працюємо в шім напрямку й що наша робота має метою участь у відродженні Росії в тісній співробітничтві з усіма силами, які йдуть в шім напрямку.“

Після промови начальника штабу в шій обмін думок між офіцерами.

Виявилася повна єдність між офіцерами й цілковита згода з думкою начальника генерального штабу.

В шій розумінню А. В. Сливинський зробить відповідний доклад у вищих сферах.

Наказ по військовій офіції.

Вчора по всіх корпусах української армії розіслано д. п. шу, в якій даються вказівки про необхідність прискорити формування відділів, особливо тепер, коли загрожую небезпека з боку большевиаків.

Разом з тим указується на необхідність встановити тісний зв'язок з союзницькими відділами на случай їх появи на території корпусів.

Указується також на можливість утворення одного протибольшовицького фронту.

Звертається також увага військових начальників на те, що большевиаків, не маючи можливості виявити себе зараз активно, стараються носіяти національну ворожнечу. Це треба взяти на увагу, аби уникнути наслідків цієї роботи.

Всеукраїнський церковний Собор.

14-го листопада засідання всеукраїнського церковного собору розпочав митрополит Антоній о 10 годинах ранку.

Особливу увагу вчора привів собор справі автокефалії української церкви. Докладником в шій справі виступив архієпископ Євлогій. Згідно з докладом повинна бути єдина всеросійська церква, в котру входить на автономних підставах. Цього погляду тримається всеукраїнський церковний собор і найсвятіший патріарх Тихон. До завідування української церкви можуть належати тільки тутешні церковно-адміністративні й господарські справи. Справи ж загально-церковного характеру належать до компетенції найсвятішого патріарха: так зиркинад, затвердження митрополита й правуючих єпископів на Вкраїні—того прерогатива.

Після доклада архієпископа Євлогія виступив із промовою міністр ісповідань Лотвицький, котрий провадив докладно-артепідом у точку погляду. На його думку державна влада не має й не жалувати для цього коштів. Всеукраїнський церковний собор сликаний за її допомогою. Урядова комісія собору в другу сесію розробила проект церковного статуту, по котрому вибира митрополита на Вкраїні повинен затверджувати церковний собор, а правуючих архієпископів—митрополит.

П. министр носсив патріарха Тихона затвердити цей проект, але затвердження було зроблене з такими змінами й дозатками, на котрі правительстві згодитися не може, як наприклад затвердження митрополитів і правуючих архієпископів патріарх зоставав за собою. Українське правління думає, що у самостійній державі повинна бути й церква самостійною (чужи викрива браву й слава). Правління церквою з чужої держави неможливо, бо це потягне за собою великі непорозуміння й розвал церковного життя. Така позиція правління й вона не може бути вищою. Кому дорогі інтереси українського народу, той безумовно носіляє цей погляд (знову чути вигук „слава“). У взаємносносних церкві й державі треба подержуватися євангельського виразу: віддайте Боже Богові, Кесарево—Кесарю. В чисто церковні справи держава не повинна втручатися і нападати церква в справи державні. Чез не акти публічно-правового характеру повинні бути затвержені тільки владою державною. Це її право і обов'язок. Таким чином головні підстави, на котрих може бути збувано керування українською церквою, повинні бути автокефальними. Багатою оаторів змагалися з министром, незгоджуючись з його доводами. Де які з мрян в своїх промовах підтримували погляд министра. Звагані все духовенство висловилось проти автокефалії української церкви, визнаючи лише її автономію. (УТА)

УЛЬТРАПАТРИОТИЗМ МОЛОДІ.

Між студентством Київського Державного Українського Університету останніми часами виникла думка, що, в зв'язку з поїзками в Галичину, а також з приїздом бувших офіцерів, лекції в університеті треба зовсім припинити, всім студентам записатися у військо, а студентам—у Червоної Хрест.

Такий національний загал—дію добре. Але, коли прийняти на увагу, що не всі зможуть з ріжних причин, чи то хвороби, чи то сім'ювими, стати в ряди війська, чи сестер, що університет—інституція зовсім молода й тимчасове замирання її в силу якої небудь несподіваної зміни політичної ситуації, може перейти у повну смерть,—з шім не можна погодитися.

Хай би лекції йшли своєю чергою, без передчасного припинення їх, і хай би дорога української справи бачила, що у нашій молоді є не тільки завзяття боротьби, але й свідоме розуміння необхідності культурної праці.

Боротьба неоглобно веде до смерті одної сторони до перемоги більшого кількостю й силою кулака ворога. Тоді як культурні збуття на завше захвають свою силу і у невеликих кількостю націй і відіграють свою роль в світовій гуманізації.

Хай же про це не забувають наші юнаки!

Хай же дадуть вони хоч жеврітти пошми тому культурному світлу, метре такою ясьмою, радісною нашою освітленою стезю українського народу в день відкриття університету.

Треба пам'ятати, що ні одна вища школа в б. Росії не припинила навчання в зв'язку з війною, і тому не треба і нам непродуктивно загубити цей момент, який свирить ще українській школі.

Не бажаючи зла українській школі, можна сказати, зваживши всі можливості, що краще їй замертти насильно в ворожій руці, ніж захиріти самій собою при активній допомозі тої ж руки.

І. К.—ий.

Історико-екскурсійні курси.

З 10-го листопада почала функціонувати історико-екскурсійні курси.

Назва їх не цілком відповідає змістові: вони дають більше ніж обіцяють. Участь у лекціях беруть кращі знавці Києва в його історичних і археологічних пам'ятках. І метою вони мають не тільки підготовку керівників для екскурсій.

Всякий, хто цікавиться Україною й її головним есеріком, тут знайде де-що для себе.

Крім того, хто схотів би науково попрацювати в деяких галузях, мате змогу це зробити, продовжуючи працю й після курсів, не пориваючи зв'язку з їх лекторами.

З цього боку варто зазначити лекції проф. Комаринца по українській палеографії: цими лекціями почались курси в архіві Володимирського університету. Шановний вчений, власний палеограф, співробітник на шім полі Соболевського, дає багате цінного й оригінального матеріалу.

Його метод в шірелі в палеографії відкриває в шій науці нові перспективи для наукової класифікації матеріалів на підставі математичних даних.

Через курси можна також увійти в зв'язок з О-вом літописця Нестора і старовинними київськими монастирськими книгозбірнями.

Коли звернуть увагу на те, що на курсах читають лекції такі навіч своєю діла, як проф. Павлуцький, Прокопович, Перфецький і інші—можна побажати самого широкого успіху.

По вищих школах.

Варта в університеті.

Вчора в університеті са, Володимира мали відбутися збори студентів військово-обов'язаних.

Перед початком зборів в аудиторію прибув представник державної варти п. Горпієнко, який заявив, що як тільки збори не розідаються студенти будуть розігнані озброєною силою.

Збори не відбулись.

Професорські стипендії.

У Київській Українській державній університеті обрані факультетськими радами і затвержені радою професорів професорськими стипендіями такі особи:

П. М. Пелех—по кафедрі Філософії, І. Н. Капустянський—по кафедрі української мови (при історико-філол. факультеті) і О. М. Сумняк—по кафедрі механіки (при фіз.-матем. ф-ті).

Студентський рух.

Студентська демонстрація.

Вчора майже по всіх вищих школах м. Києва відбулись „сходки“ студентів, які згідно останньому приказу військового відомства призиваються до війська.

На зборах почувалось надзвичайне напруження. По скінченні зборів учасники їх упорядили демонстрації.

Демонстранти в числі до 800 душ, співаючи інтернаціонал, відшли по Фундуклеївській вулиці і Хрещатику до „Deutschen Soldatenheim“, де як раз в шій час засідала німецька сапданська рада депутатів.

Студентство втало німецький сапданський комітет.

У відповідь на студентські привітання з промовою до студентства звернувся німецький жовнір—Кірхнер.

Значачи, що інтереси демократії в цілім світі однакові, Кірхнер вітав студентство в шій імені німецьких с.-демократів.

Промова Кірхнера вкликала дружні еплески.

Коли по місяці демонстрації надіти відділ державної варти, там нічого вже не було.

ХРОНІКА.

Призначення.

Наказом П. Гетьмана вице-директора департаменту охорони праці Микола Дорошенко призначено членом ради министра праці.

До финансиування місцевих самоврядувань.

По розпорядженню министра финансиів при кредитовій канцелярії під головуванням К. Е. фон-Замеца утворено особну раду для розгляду питань про финансиування земських і міських установ. В зв'язку з утворенням цієї ради, питання про асигнування позик земствам і містам будуть вирішуватися більш інтенсивно. В шій справі надали увішли представники министерства внутрішніх справ, финансиів і державного контролю. Досі нарада вже поцілила з 80 мільйонного фонду для потреб земств та міст 50 мільйонів карб. Нарара порушила також питання про асигнування нових сум для пилачі позик земствам і містам, для чого вроблено спеціальний законопроект. (УТА)

Скорочення строків для виборів в міські самоврядування.

Министерство внутрішніх справ внесло в раду министрів законопроект про зміну табелі скорочених строків для виборів в міські самоврядування.

Министерство клопочеться щоб провести вибори ще до кінця цього року. Останній строк виборів міських гласних 29 грудня. Министерство гадає припинити вибори в міські земські установи в тих повітах, котрі займають большевиками або котрі знаходяться в межах німецької окупації. По звільненню цих повітів вибори будуть вробатися законним порядком.

По внесенню министра внутрішніх справ, український державний сенат роз'яснив, що у цьому році, в зв'язку з розпуском міських дум, в склад виборчих комісій по виборках міських гласних гласні міських дум не входять. УТА.

У професійних спілках.

Професійні спілки робітників по дереву й авто-мобільності прохвають нас сповістити, що президі і пр. в шійних цих спілках знову мають можливість приступити до праці, і діяльність правління і їх канцелярій вже почалася.

Вісти з місць

Епархіальна школа

В м. Лубнах, на Полтавщині, є так звана Епархіальна школа, котра щороку вивукає душ 50—60 народних умітлюк.

Тепер ця школа опинилась в дуже кепському становищі.

За продовжати в пансіоні приходиться платити 1500 карбованців у шкільний рік, що прямує бліжніх селянських діваг кидати школу з 5 або й 6 ласу.

Становище цих „жертв часу“ дуже трагічне: висноживши всі засоби на навчання і провчившись років 5 або 6, вони не можуть скінчити школи через свої злиши.

Та не ліпше становище і тих, що осталися у пансіоні.

Страву приходиться готувати самим школярам, а виводом кухаря Юхима, кетрий на всі боки мущдре шкелерок.

Харчі дуже кепські. Коло спалі, ідальні, класів, служок нема і мптп-рати їх привезитись самоту...

Медичний догляд не десятє...

Від еспанки злігло душ сто з яких вмерло брап душ.

ЗА КОРДОНОМ

Большовизм у Польщі.

По вістнам польських газет, в ніч з суботи на неділю в Варшаві виникли большевицькі демонстрації.

В ніч в живіських частинах міста зібралися товня демонстрантів, які намірялись минуться на тюрму на „Лав'як-у“ і увільнити політичних в'язнів.

З початку нечисленні вулиці хутко збільшились до кількох тисяч людей. Товня проходила вулицями з криками на адресу варшавського правительства і регенційної ради. На вулиці „Дикій“ між демонстрантами і польськими войками виникли малі сутички.

Демонстрантів, як співіцає „Kurjer Warszawski“ розігнано.

Ці демонстрації носили чисте большевицький характер. Оскільки можна вірвати польським і нідцьким газетам, прибуло до Польщі в останньому часі багаче польських войків, які раніши служили х бувшій російській армії. З собою принесли вони большевицькі ідеї, які на польському ґрунті ставляють прийматись заваяки безробіттю і важкому економічному становищу робітничої класи.

Московські большевици вясали до Варшави деяких із лідерів своєї партії, котрим припоручено кермувати цілою большевицькою акцією.

Чи ці демонстрації в Варшаві скінчались невпачею для большевицького руху, годі зараз сказати. Все таки наемжить с онстатувати, що залізничоробничий страйк находитись в деякому зв'язку з большевицьким рухом, тому що від кількох днів не приховать німецькі і польські газети з Варшави до Києва.

Одначасно приходять чулки з Лоблина, що новоутворене люблінське правительство, на чолі якого стоить відомий краківський соціаліст Дашанський, зайняло позицію дуже зближену до большевицьких, при чому воно організує окрему обвровну армію.

Розвиток морського транспорту.

„Шведська Торгова Газета“ повідомляє: Приймаючи на увагу з одного боку постійні втрати пароплавства від підводної війни, а з другого побільшення судобудівництва, яке доходить до 6 мільон. тон, можна гавати, що всевітній тонаж до 1-го вересня 1919 року буде ріднатись разом 44—45 міль. тон, тоб-те, менше на 4—5 міль. тон, ніж до війни.

Рахуючись з розвитком судобудівництва на протязі війни, при чому. Сполучені Штати стоять на чолі, побільшивши продукцію з 300,000 т. в 1914 р. до 2—3 міль. 1918 р. не трудно сказати, що через рік після закличчяня м'яру нормальна цифра 1914 р. не тільки буде досягнена, але й перевищена.

Тепер питання—чи не станеться деяка заґримма будівничої діяльності через занедбаність великих верфів та їх ремонт? Та навіть при цих умовах через кілька літ всевітній тонаж досягне 50 міль. тон.

Без сумніву, після війни виникне великий попит на перевізочні засоби, головним чином, для повернення на батьківщину війська і полонених з різних театрів війни. Повернення англійських військ буде мати найменше впливу; при організованості і технічних уосконаленнях воно займе не більш 29 тон на душу. Більше клопоту буде з поверненням 4—5 міль. солдат з Канади, Австралії, Сиді і Америки, за вна чого буде потрібно 2,25 міль. тон грузової вмістності. Перевозка військових грузів займе ще 7 мільонів тон.

Для відбудова зруйнованих місцевостей—північної Франції та Вальгії і півнової будівельних матеріалів потрібна буде велика кількість перево-

зовних засобів, при чому головний поставившинами напевно будуть американці, вони використовувать для цього судна, призначені для повернення війська.

До цього прилучається ще загальний європейський попит на тонаж; його занадто не хватило б; коли б попит на матеріали був негайно задоволений, але тут маються непереможні перешкоди: матеріалів у такій кількості немає, коштів, особливо в осередніх держах, обмать; крім цього, есередино-європейська промисловість ще не досить налагоджена для виробу вивозного краму.

Беручи всі ці обставини на увагу, виходить, що в перші часи після війни становище, яке було до 1914 року, не буде досягнено.

Лист до редакції.

Рада Української Студенської Громади Київського Політ хатнього Інституту прохає Вас, п. Редакторе, висістити слідуєчого листа:

Рада Української Студенської Громади К. П. І. цим має заявати, що вона не уповноважувала нікого виступати в імені Громади з заявами, які ніби мали місце на студенській сході 13-ХІ в Київській Політех нці, як це подане в газеті „Кієвская Мысль“ ч. 214 і що рада вважає цей виступ коєли б він зв характер, зазначений в газеті „Кієвская Мысль“, за виступ окремих невідповідальних осіб, і що Українська Студенська Громада К. П. І. в итанні ще до будови Української держави стоїть на ґрунті самостійної демократичної Української Республіки, як це ясно означено в статуті Громади.

Рада Громади К. П. І.

Театр і мистецтво.

Сьогодні в київській місійній театрі буде виставлено оперу Чайковського „Червоний“ в перекладі на українську мову.

У виставі беруть участь найкращі сили труппи. Диригує оперою д. Паліцин.

Зняття п'єси «між двох сил».

Письменик В. К. Вавиченко звернувся до дирекції державного драматичного театру з проханням не виставляти його п'єси „Між двох сил“.

П'єса ця була прийнята дирекцією театру до постановки й мала бути виставлена майже в початку сезону.

Представники до національного конгресу.

В раді Всеукраїнської професійної спілки діячів театрального мистецтва відбулися вибори представників до Всеукраїнського Національного Конгресу.

Обрано д.д. Корольчука, Бондарчука та Рованського.

Український робітничий театр.

Є люда буденного життя, сірі каменярі-піонери, котрі йдуть в саму гущу юрби й своїми молодкими день за днем, крок за кроком, робляють скелю темряви.

Саме така робота провадиться в театрі українського робітничого клубу на Лук'янівці.

Шкода й великий жалі, що наша інтелігенція мало, а то й зовсім не цікавиться цим новим театром, котрий, на нашу думку, заслуговує того, щоби обов'язково звернути на нього увагу, щоби піти йому на поміч і матеріально й морально.

Такі театри на передмістях Києва, повинні мати величезне значіння, особливо для нас. Вони ж несуть і свіомість національк у нашу тему й несвідому масу і піднімають культурно-просвітній рівень народньої маси.

Розуміється, тут йти треба не в білих рукавичках, а з душею, з серцем...

Минулої нещіль йшла в цим театрі драма Черкасенка—„Казка старого мліана“.

Треба було поглянути й почути, з яким розумінням проведено свої ролі. Особливо треба відкрити велику заслугу д. Са. Захарчука, режисера й гарного керовника, котрий, як видно, вложив чимало праці й енергії над шифовкою й організацією цього театру. Свою роль „Ваґнера“ провів д. Захарчук з артизмом, особливо в 2 і 3 діях, коли місцями захоплював глядачів своєю грою. Треба зазначити д. Квітку в ролі „Казим“. Про д. Степанка в ролі „міда“ треба зазначити, що він місцями був чудесний. Десять гарно провали свої ролі д.д. Сябро-Трохима і Троянда. Інші, як д.д. Назарова, Чайна, Завістowska та Ільченко були на своїх місцях.

Правда, в деяких місцях, як напро. в останній дії, коли приходять робітники руйнувати мліана, треба було б більше руху, життя, але це так між иншим, бо в цілості гра була гарна, режисюра добра, видно вправну руку, яка виле встиг аматорів на справний стежі.

Коли праця й далі вестиметься так, як і зараз, то ч. за деякий час ми матимемо дуже гарну, поваж. добре вшолону широко-народньо-робітничу театральну труппу.

На залізницях.

Залізничний полк.

Усім головним комисарам і головним радам міністерства шляхів послано з головного комисаріату таку телеграму:

„В зв'язку з останніми подіями та бучасним становищем визнано необхідним збільшити кадри залізничного полку. Для цього прошу негайно запропонувати залізничникам вступити до полку на старих умовах, щоб-то штатні служачі та робітники будуть отримувати платню по постійній посаді, а ті, що уальнені за скороченням штату, будуть одержувати платню як коваки, по 90 карбованців у місяць; як ті так і другі будуть на новому дозволіствію в полку.“

Бажаючих вступити до полку направлять в Київ, Театральна вулиця, число 1, до штабу.

Кожний прибуваючий повинен мати при собі посвідчення української організації та справку від адміністрації про службовий стан і працю“.

Допомога полоненим.

Міністерство шляхів зробило такі розпорядження в справі допомоги полоненим:

Негайно улаштувати справу постачання полоненим на станціях оброну та продажу 5 станційних рундуків харчів по затвердженій ціні, улаштувати санітарний догляд за полоненими, подавати для перевозу полонених вагони з ґрубам і постачати для валек з полоненими паливо.

Начальникам залізниць звеліно дати розпорядження, аби зупинити рух полонених на Київ.

Ешелони повинні прямувати на Коростень і Калишівичи.

Румуни.

З Могильова Подільського повідо вляють, що на 104 верст на Бессарабському боці на 100 сажнів від мосту через Дністро розібрано колію.

Знято всі рейки, рух припинено.

Повідомлення.

До всіх земств України.

Управа Всеукраїнської спілки земств ухвалила прийняти участь в організації допомоги українцям Галичини й Буковини в їх боротьбі за волю.

Допомога потрібна, як людьми так і річима першою необхідністю, харчами, медикаментами і т. н.

До помочи вже стали такі організації, як Національний союз, український Червоний Хрест, кооперативні і громадські установи.

Обов'язком земств України, як представництва землі Української—стати негайно до помочи.

Наобхідно:

1) Широко оповістити і закликати до помочи найблизіші земські установи, громадські організації, населення своїх районів.

2) Впорядити збір пожертв як збіжжями, так і грошима.

Крім того кожне земство повинно:

1) поабати про утворення рухомих харчево-перевізочних загонів (отрядів), сампетагів і т. н. з утриманням їх власним коштом.

2) коли ж земство не зможе з'організувати власних загонів і сампетагів, то необхідно надсилати кошти на утримання організуваних управою Всеукраїнської спілки земств, перевізних це з відповідних земських асигнувань.

3) про хід організації допомоги, про зібрані жертви, влаштовані установи треба звіщати управу Всеукраїнської спілки земств, маючи на увазі, що рващівлення харчів, грошей і т. н. направлення загонів, сампетагів провадиться управою Всеукраїнської спілки земств в порозумінні з Всеукраїнським комітетом во обороні Галичини й Буковини.

До всіх українців-залізничників

звертється з гарячим закликом головна рада спілки українців Лівобережної залізниці,—не буда байдужими глядачами кривавої боротьби братів наших галицьких за свою незалежність, а йти їм на поміч, чим хто може: хто починає себе в салі добре шаблюю володіти, йдть до залізничного полку; хто має досвід технічний, звергайтесь до головної ради з заявою, що бажаєте йти до Галичини яко залізничник і після порозуміння з міністерством шляхів, йдть туди, бо там ви дуже потрібні, хто в залізничників-українців не має посади, звертайтесь до головної ради і вона вам знайде її.

А ви, жіноцтво українське, на вас найкращі надії, покажіть приклад любови до рідного краю і йдть в Галичину сестрами-жалібницями.

Залізничники! ми не раз вже допомагали нашій державі своєю організаційністю. Нумож сміливо й гордо до боротьби, на поміч нашим братам, нас йдуть там, нехай здригнеться лютий ворог. До бою святого, до праці, залізничники!

Заяви просимо негайно надсилати до головної ради, Київ, Нова вул. № 3, управління лівобережної залізниці.

СЬОГОДНЯ

Загальні збори громади студентів-українців Київського комерційного інституту о 5-ій годіні дня в 16 аудиторії.
Загальні збори членів товариства ветеринарних лікарів о 6 год. веч. в пом. ветеринарного управління м. в. с.
Засідання Всеукраїнської спілки лікарів о 7 годіні вечора в пом. санітарної управи шляхів, В-Підвальна 36.

Редактор — видавець П. Г. Левий

ОГОЛОШЕННЯ

Рахівник або рахівничка потрібні в гарнім почерком, знаючі рахівництво й українську мову. Бел.-Житомирська № 34 «Бюро» 3-й поверх від 11 до 3. Спитати секретаря. 1716

Дівчина 15 років шукає посаду до дітей, покоївою, або допомогати на кухні. Маю особисту рекомендацію. Гоголівська 30, п. 5. 1709

Обов'язкова Постанова Міністра Внутрішніх Справ.

(На підставі ст. 31 закону від 24 вересня 1918 р. про ревізію осельних та нєосельних приміщень «Державний Вістник» № 53).

I. Всі квартиронаймачі м. Києва і його околиць, вхозяичив мєжи Київського Отаманства, а також господарі готелів, заїздів, мебльованих кімнат і т. м. обов'язуються під особистою відповідальністю в трьохденний строк від дня оголошення в місцевих газетах цієї обов'язкової постанови представити домовласникам відомости по формі, вказаній в додатку до цієї обов'язкової постанови.

II. Всі домовласники або особи, їх замінючі (маючи нотаріальне упововажєння, даюче їм право стягати квартирну платню), а також і особи, завінуючі скарбовими або громадськими будинками, після перевірки отриманих ними від квартиронаймачів відомости, вимагаємих пунктом I цієї постанови, повинні в п'ятиденний строк від дня видання цієї постанови представити ті відомости в Управління районів Державної Варти по місту знахождення їх володіння. Домовласники обов'язані представити також відомости про всі знаходчїся в їх будинках вільні квартири, кімнати, льохи, а також про всі приміщення, кетрі заняті під контори, магазини, синаги, скарбові та приватні установаи, підприємства і т. м.

III. Всі щоденні газети обов'язані друкувати цю обов'язкову постанову щоденно на протязі п'яти днів від часу огрмиданя її (в дні виходу газет).

IV. Вияні в невиконанні цієї обов'язкової постанови, або в представленні смислових відомостей, як про приміщення, так і про живучі в них особи, підлягають в адміністраційному порядку штрафу в розмірі до 1000 карбованців або арешту до 3-х місяців.

Примітка: При неспреможности або відсутности відповідальних управлїячих домами стягання накладаються на власників нерухомого майна.

Додаток: Форма відомостей до п. I обов'язкової постанови.

Table with 4 columns: Район, вулиця, Число кімнат в помешканню, з них реквізовано кімнат по розпорядженню для. Includes fields for № району, № п. №, № кімнат.

Живуть в помешканню:

Table with 4 columns: № по порядку, Прізвище, ім'я та по батькові, Вік, Коли прибув у Київ, Чи займається або не служить.

Підписав: Міністр Внутрішніх Справ Сенатор Іг. Ністановський. Певідчив: За Секретаря Комісії (підпис). 1685-1

ПОДІЛЬСЬКИЙ «СОЮЗБАНК»

(Винники, Поділля) в загальному відповідальності 50,000,000 карб. переводить всі банкові операції. Платить по виїздам 4-6%.

ЦЕНТРАЛЬНОМУ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОМУ КООПЕРАТИВНОМУ СОЮЗОВІ

„ЦЕНТРАЛУ“

потрібні:

- 1) Фахівці бухгалтерів. 2) Фаховці по фінансовим справам. 3) Фаховці по постачанню машин, метльових виробів, угносьв, фарб та янсьв. 4) Агронومی фахівці по окремих галузях польового господарства, окремим інтенсивним культурам, та по переробці і торгівлі продуктами цих галузів сільського господарства. 5) Інструктори по організації і інструктуванню і ревізуванню сільсько-господарських кооперативів загальних і фахових. Утримання: Завіуючому Відділом 1200 карб., Помішникові його, або Завіуючому півідділом 900 арб., Інструкторові 800 карб. на місяць. Найбільша увага звертається на торговельний та організаційний стаж. Заяви з додатком творів та референцій надсядати лише листами до 25-го листопаду ц. р. по адресі: Київ, Прорїзна, 19, „Централ“.

1683-1

КУРСИ ИМ. Л. В. ШУКИНА.

Б.-Кудрявская 24. пом. I коммерчески. уч. Срочная и ответственная подготовка

за 4 класса

Мужской и женской гимн. и на зван. народных учителей. Открыть приемъ въ новую VI гр. Въ др. группы приемъ прекращ. за заплн. ван. Им. библи. учебн. для безпл. польз. Нов. ПРОГР. энз. БЕЗПЛ. 6-8 ч. в.

ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ

„ВІНОК“ О. Відоусанко ухвалений министерством Освіти. Перша читанка (хрестоматія для дітей молодшого віку) ц. 4 карб. 60 коп. Друга читанка випуск I. ц. 3 карб. ШКОЛЯРСЬКИЙ ЗВІРНИЧОК ч. I. Книжка для навчєня на 3 році навчання ц. 1 карб. 90 к. „ОПОВІДАННЯ З СВЯТОГО ПИСЬМА“ Курдиновського ч. I Старий Завіт ц. 1 карб. 30 к. „РОЗМОВИ ПРО УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ“ Щєнотьєва ч. I ц. 1 карб. 60 к. „ГРАМАТКА“ Валченко ц. 4 карб. 50 к. „ЗАДАЧНИК“ Тимошенка. Для сільських початкових шкіль. Частина I ц. 1 карб. 75 к. II ц. 1 карб. 10 к. ШКІЛЬНА МАПА УКРАЇНИ ц. 5 карб. МАПА ПІВКУЛЬ ц. 20 карб. Можна одержати в великій кількості з книжному силепу Полтавської спілки Споживчих Т-в.

Т-во „ЧАС“ у Києві

Володимирська 42. Телес 25-77

В ОПТОВІЙ КНИЖНІЙ КОМОРІ Т-ВА «ЧАС» (Володимирська, 42)

є на складі видані коштом і накладом видавничого Товариства „ЧАС“ такі книжки:

- Дога В.—«Наше Слово», читанка для 3 і 4 класів середньої та вищої початкової школи, 2 част. 10 карб. Шероцькій К.—Коліївщина (Гайдамаччина в 1768 р.) 1 карб. Петлюра С.—Незабутні (літерат.-крит. мініатюри) 1 карб. 50 к. Вічер Стоу—„Томова Хатка“ (перекл. О. Діхтяря) 2 карб. Проф. Спекторський Е.—Основи Права Державного (Пер. С. Вєчерницького) 1 карб. 50 к. Доц. Свенціцькій Іл.—Основи науки про мову Українську 1 карб. 60 к. Проф. Тимченко В.—Українська граматики 2 карб. 25 к. Науменко В.—Загальні принципи українського правопису 25 к. Чєпіга Я.—Методичні замітки до навчання грамоти по звуку методу 40 к. Гоголь М.—Тарас Бульба (переклад М. Садовського) 2 карб. Гоголь М.—Рєвизор, комедія на 5 дії (переклад. М. Садовського) 3 карб. Де-Амічїс В.—Шкільні товарищі (щоденник школяра), 2-го вид. 3 карб. 80 к. Де-Амічїс В.—Шкільні оповідання, книга 2 1 карб. „Будні“—Оповідання з чужих мов, збірник I, Т-ва „Час“ 2 карб. 25 к. Американські оповідання, збірн. 2 Т-ва „Час“ 2 карб. Майстрєнко Х.—В вогні і крові, збірн. III Т-ва „Час“ 2 карб. 80 к.

- Олєсь О.—„З журбою радість обнялась“, поезії, кн. 1, вид. 2-е 1 карб. 40 к. «Бім-бом дєєлень-бом» Нар. казочка, 8 великих малюнків в багатьох фарбах художника О Судомора 2 карб. 50 к. Теж у чорній фарбі для размальовування 1 карб. 50 к. „Прибадашка“—Нар. казочка мал. О. Судомора 2 карб. 50 к. Ожєшкова В.—„Gloria victis“ (Оповідання) 50 коп. Гаршин В.—Чотири дні (Оповідання) 50 к. Грицько Григорєнко—Твори т. I—оповідання 4 карб. 50 к. Московсько-Український словник Т-ва „Час“, 2-е вид. 3 карб. 50 к. Старицька-Черняхівська Л.—Останній сніп, драм. етюд, на 1 дію 70 к. Старицька-Черняхівська Л.—Гетьман Дорошенко, істор. драма 3 карб. Гауптман Г.—Ганнуся, драм. етюд у 2 карт. 1 карб. 50 к. Кобець О.—В Тарасову ніч, драм. карт. 35 к. Андрєєв Л.—Пєтька на хуторі (оповідання) 20 к. Ніковський А.—Український правопис (словничок) 85 коп. Старий В.—Стінний словник старовинних українських слів. 75 коп. Старицький М.—Вогдан Хмельницькій, істор. драма 2 карб. 75 к. Загул Д.—З зелених гір (поезії) 1 карб. 60 к. Твен М.—Принц та бідак (перекл. О. Діхтяря) 5 карб.

Друкуються й незабаром підуть до продажу:

- Дога В.—„Наше Слово“, читанка, час. I Стінний калєндарь на 1919 рік у двох фарбах, який вийде коло 15 листопаду Замовлення приймаються. Інж. Капелькин—Кам'яний вугіль на Україні, Смуток П.—Поміж двох революцій.

- Отаман Байков—Підготовка народу та війська до захисту батьківщини. Матушевський Ф.—Граматики, Жуль-Вєрн—80,000 верст під водою, —Кругом світу в 80 ден.

Крім Гуртової Комори ці книжки продаються і по закладах Т-ва „Час“

в крамниці—Київ—Володимирська, 58 (проти міського театру), в книгарні—Київ—Фундуклівська 24, і в книгарні—Кам'янець Подільський—Центральна площа, буд. Бергєра; В коморі і по закладах Т-ва єсть і всі інші видання українські і по українизацї; Просвітам, земствам, книгарням, школам і инш громадським установам відповідна знижка; Замовлення виконуються негайно. По закладах Т-ва „Час“, як на своїх, так і на чужих книжках Товариством надбавок над ціною не робиться.